

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

101. An in Canonicatibus, Personalibus, Dignitatibus, & cæteris
Præbendis, & dimidiis Præbendis Ecclesiarum Cathedralium, &
Collegiatarum, & in Præstimoniis, & aliis simplicibus beneficiis Curam ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

in damnatum tertij, atque ideo esset peccaminosa. Vnde rectè Rodriguez in *summa*, tom. 1. cap. 5. n. 1. sic ait: *Los Examinadores pecan mortalmente comunicando por sí, o por otros à los amigos que han de examinar los puntos, que les han de preguntar, para que con este auiso respondan mejor, que lo demas opositores, que no tienen semejante auiso. Sic ille.*

RESOL. C.

An examinadores Synodales teneantur indicare Episcopum digniorem, licet ipse precipiat solum, ut ei dicant, qui, & quot sunt idonei, & digni? Ex p. 2. r. 5. & Misc. 1. Ref. 112. alias. 111.

§. 1. **H**ic casus frequenter solet accidere; Episcopi vt plurimum negatiuam sententiam tenent, & pro illis videtur stare declaratio Cardinalium apud Marzillam lib. 1. tit. 2. cap. 19. ita asserentium: Congregatio Concilij censuit non pertinere ad examinadores, sed ad solum Episcopum iudicare quis ex concurrentibus ad Parochialem vacantem sit magis idoneus: Et in Concil. Trid. sess. 24. cap. 18. tantum habetur, vt examinadores petacto examine renuncient Episcopo quoscunque ab iis idonei iudicati fuerint.

2. Sed his non obstantibus, Doctores clamant, & docent contrarium, vt Azorius part. 2. l. b. ... c. 15. q. 11. & Medina in *summa*. c. 14. §. 32. reg. 4. vbi sic asserit. *Ha se de aduertir, que el Obispo, o Prouisor à cuyo cargo esta el proueer los beneficios, llama algunas personas, para que examinen los tales, estan obligados à firmar qual es el digno, y que es el mas digno, por que haziendo lo contrario, pecan mortalmente. Porque en dexir el Obispo, que le digan qual es el mas digno, sino que digan si son dignos, es en buen romance dexir que lo quiera el proueer à quien el quisere, y no como manda la ley, y en esto han de tener animo y pecho para responder al Obispo, y à los semejantes los examinadores, porque es gran lastima lo que passà ey dia, mas se ha de mirar lo que manda Dios, que lo que ama el Obispo.* Ita Medina, quem postea sequuntur Villalobos in *summa*. tom. 2. tract. 8. diff. 5. n. 7. & Petrus de Ledesma in *summa*, tom. 2. tract. 7. c. 22. concl. 5. diff. 13. fol. mibi 166. vide etiam Zerolam in *praxi Episc.* part. 1. ver. parochia, §. 2. & Lopez in *instrucl.* part. 1. c. 17.

3. Non reticeam tamen primam sententiam negatiuam probabilem esse secundum mentem Ledesmae vbi supra, & illam nouissimè docent Venerus in *exam. Episcop.* lib. 4. c. 25. n. 21. Lotterius de re beneficiaria tom. 1. lib. 2. q. 31. n. 98. & Massobrius in *praxi de conuers. requis.* 4. dub. 3. n. 2. vbi asserit, examinadores ex officio, & in executionem Concilij, non tenentur indicare digniorem; secus autem quando Episcopus id postulat extra casum Concilij, vt instruet suam conscientiam, vt sciat viliozem facere Ecclesie electionem, & magis digno illam conferre. Ita Massobrius, Garzia de beneficiis tom. 2. part. 9. c. 2. num. 108. & seq. cum Viuiano in *praxi iuris patr.* part. 2. lib. 10. c. 1. n. 45.

RESOL. CI.

An in Canonicibus, Personatibus, Dignitatibus, & ceteris Prebendis, & dimidijs Prebendis Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiarum, & in Præstimonis, & alijs simplicibus beneficijs Curam animarum non habentibus, licitum sit eligere dignum,

prætermisso digniori?

Et quid, si ad Episcopatum, Caráinalatum, Decanatum eligatur minus dignum? Ex p. 2. r. 15. & Misc. 1. Ref. 108.

§. 1. **P**rima opinio absolute negat. Sic Vasquez opus. de benef. c. 2. §. 2. dub. 8. num. 78. vbi ait: Mihi videtur in omnibus beneficijs, esse mortale, digniorem prætermittere, quoniam vniuersaliter docet S. Thom. 2. 2. quest. 63. quod acceptio personarum committitur in beneficijs; ergo etiam in beneficijs non habentibus curam animarum. Ita etiam multi alij, inter quos est Bañez 2. 2. quest. 63. art. 2. dub. 5.

2. Secunda opinio est Ferdinandi Rebellij de oblig. instr. part. 1. lib. 3. q. 4. n. 12 vbi distinguit inter electionem ad beneficia simplicia maiora, & ad beneficia simplicia minora, ait enim: Peccatum lethale esse videtur, eligere minus dignum ad Cardinalatus, Canonatus, Decanatus, & alia beneficia simplicia magni momenti, quando notabilis, & euidentis est inter promotum, & digniorem prætermissum excessus. Si verò parus sit, veniale videtur, vel si beneficium simplex non tanti momenti sit. Probat, quia violatio iustitiae distributivae per acceptionem personarum ex genere suo mortale est. Quare nisi ex paritate materiae per respectum ad excessum eligendorum, vel beneficiorum excusetur, lethale erit: sic etiam tenet hanc sententiam ex neoteris, Ioan. Malder. in 2. 2. tract. 9. cap. ... dub. 7. & Lessius vbi supra num. 64.

3. Tertia opinio est Regini. tom. 2. lib. 30. tract. 3. cap. 15. num. 179. in fine. Lessij lib. 2. cap. 34. dub. 14. num. 66. qui asserunt in Canonicibus, & ceteris beneficijs simplicibus minoris momenti non videri peccatum mortiferum semel, vel bis prætermittere digniorem, modò conferatur ei, qui verè dignus sit: videtur tamen esse mortiferum, si quis id passim faciat, aut si raro curet, vt digniores præferantur. Et ratio est, quia quòd semel, vel iterùm dignior prætermittatur in huiusmodi beneficijs, non censetur notabile incommodum, aut notabilis iniuria Ecclesiarum; paucorum enim mediocritas, aliorum virtute facile compensatur.

4. Quarta opinio, quam ego libenter amplector, est Nau. de restit. lib. 2. cap. 2. num. 172. Ledesma in *sum. part. 2. tract. 7. cap. 2. concl. 7. diff. 15. fol. mibi 170.* Gutierrez Can. 99. lib. 2. cap. 11. num. 12. & Garzia de benef. tom. 2. p. 7. cap. 16. num. 16. vbi absolute, & simpliciter asserit, omnia beneficia, quae curam animarum non habent, satis est, vt conferantur dignis, etiam prætermisissis dignioribus. At si hæc opinio non esset vera, aliter vbi supra, Gutierrez, omnes Prælati essent in statu damnationis: nam passim in beneficijs simplicibus eligunt dignos, dignioribus prætermisissis. Et ratio est, quia dum Concilium Tridentinum in diuersis capitibus sola Episcopalia beneficia, & cutata dignioribus esse conferenda decreuit, videtur concessisse cetera beneficia ad arbitrium Prælati distribui posse: præsertim, quia dum de Canonicibus loquitur sess. 24. de Reformat. cap. 12. hortatur, vt in prouincijs, vbi id commode fieri potest, dignitates omnes, & saltem dimidia pars Canonice in Cathedralibus Ecclesijs, & Collegijs insignibus conferatur tantum Magistris, & Doctoribus, aut etiam Licentijs in Theologia, seu iure Canonico: ergo necessariò conferri non debent gradatis, & sic dignioribus, sed arbitrio superioris legitimi videtur relictum. At verò iura antiqua non ita plana sunt in beneficijs simplicibus, sicuti in curatis: quæ si essent, adhuc oppositum videtur introducum,

introducum; & ipsemet Summ. Pontifex prædicta beneficia simplicia dignis confert, absque concursu, beneficia vero curata, per prævium examen, & concursum coram ordinariis faciendum, ut quotidie videtur. Ex hoc igitur videtur abrogata constitutio iuris antiqui: & talia beneficia simplicia non videntur ex natura rei esse bona communia, & decernantur debita, & ita nullam committi iniustitiam per acceptionem personarum, si dignioribus non conferantur, sed rota res commissæ videtur Papæ, & aliis Prelatis, ut ipsi arbitrio provideant bonos ministros, qui etsi non sint meliores, non tamen otiosi, & cum scandalo vivant.

RESOL. CII.

As beneficia Ecclesiastica possent ex natura rei dari dignis, omnis dignioribus?

Et docetur, quod doctrina huius Resolutionis procedit etiam quoad Dominos Proreges, & quoad suprema Consilia Regum, quando proponunt Regi nella nomina; ut vulgo dicitur, aliquem ad Episcopatum, &c. nam in tali casu tenentur proponere digniores. Ex p. 11. tract. 4. & Misc. 4. Resol. 34.

§. 1. Quislibet affirmativam sententiam teneri Ioannes Pontius in *curso Theologiae disp. 59. quest. 1. conclus. 4. n. 40.* ubi sic ait: Ex natura rei officia Ecclesiastica possunt absque peccato dari dignis, omnis dignioribus, quoties ex hoc non timetur rationabiliter securum damnum Ecclesiæ, aut animarum. Hanc tenent plures Auctores, quos citat, & sequitur Diana contra multos alios, quorum tamen aliqui dicunt officia non habentia curam animarum, nec sunt maiora, posse dari digno, omisso digniori; alij alias limitationes apponunt; sed fortassis pauci ex illis negant conclusionem ut à me proposita est, quia videntur supponere communiter, quod ex omissione dignioris sequatur aliquod præiudicium; ergo non sequeretur, postea omitti dignior, quantum ad fundamentum ipsorum.

1. Probat conclusio ex fundamento proposito pro secunda conclusione, quia omnino sufficit, ut ij quibus committitur distributio horum officiorum in bonum Ecclesiæ, & animarum, provideant ne incurram detrimentum, cui obligationi sufficienter satisfaciunt, eligendo dignos.

2. Confirmatur: quia non potest ostendi, ex quo capite obligarentur ad eligendum digniores sub pena peccati, præsertim mortalis, de qua obligatione loquitur.

3. Confirmatur secundo: quia aliàs maxima pars electionum quæ sunt Episcoporum, & Curatorum, esset peccaminosa mortaliter, quod non est dicendum absque vigentissimo fundamento: nam sanè vix potest vllus eligens, aut præsentans siue sit Papa, siue Rex, siue Capitulum, siue Episcopus in conscientia sua affirmare, quod ipse putet eum quem eligit, aut præsentat, esse digniorem, aut tam dignum, quam omnes alij qui eligi possent: esset autem necessarium, ut hoc iudicarent, ne peccarent; si esset illa obligatio eligendi digniorem.

4. Obiciens Trident. *sess. 24. cap. 1. de refor.* Omnes verò, & singulos, qui ad promotionem præficiendæ, quocumque ius, quacunque ratione, à Sede Apostolica habent, aut alioquin operam suam præstant, nihil in iis pro præsentati temporum ratione annuando, hortatur, & monet, ut in primis me-

minerint, nihil se ad Dei gloriam, & populorum salutem vtilius facere posse, quam si bonos pastores, & Ecclesiæ gubernandæ idoneos promoueri studeant eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi quos digniores, & Ecclesiæ magis vtilis ipsi iudicauerint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed eorum exigentibus meritis præfici diligenter curauerint: ergo electores tenentur sub mortali peccato digniores eligere.

6. Respondeo distinguendo consequens: quando si non eligerentur, sequeretur periculum aliorum peccatorum, concedo, quando non, nego. Itaque Concilium loquitur in casu talis periculi, ut manifestè patet ex ipsismet suis verbis, eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi digniores, &c. quibus significat, rationem ob quam mortaliter peccarent, non eligendo digniores, esse, quod communicarent peccatis aliorum: ergo supponit aliqua peccata committenda ratione electionis minus digni ob quæ vitanda magis dignus eligi deberet: ergo non loquitur Concilium in casu conclusionis, qui est, quando talia peccata non sequerentur.

7. Possent etiam consequenter Concilium intelligi de dignioribus comparatiuè ad indignos; nam respectu horum digni sunt digniores, quamuis non sint digniores si comparentur ad alios magis dignos.

8. Obiciens secundo: tam difficile est præsertim hoc tempore, animas gubernare, & præstare, quod spectat ad officium Episcopi, ut merito quis debeat existimare, neminem, nisi digniorem, absolute esse dignum: ergo tenetur eligere digniorem.

9. Respondeo, negando antecedens, quod si esset verum, non faceret ad rem, quia conclusio agit de casu, in quo præter digniorem reperitur alius, quem prudenter iudicat esse dignum. Et hæc omnia docet Pontius loco citato.

10. Sed non bene me citat; nam ego loquutus sum quando parum differt dignior à digno, at Pontius magis absolute loquitur, & concedit cū opinione Glossæ, quæ in *cap. licet ergo 8. q. 1.* ait: Digniorem dimittere, & solum dignum assumere non æstimet mortale peccatum: quia nemo tenetur ad melius, sed ad bonum, & vitandum malum. Et melius operari, consilium sit non præceptum. At qui beneficium, aut Episcopatum digno conferat, operatur bonum, quamuis melius faceret si dignioribus conferret. Saltem ergo digno conferre; etsi dimitatur dignior, mortale non erit. Et idem tenet eadem glossa in *cap. constituitis, de appellationibus, & cap. in reparationibus, resertque Adrianus ibi idem tenuisse Ioannem Andream super dictum cap. licet ergo, & id quidem tribuunt Gaetano, Iantanculo, 12. & 94.*

11. Verum his non obstantibus ego olim docui, & nunc iterum doceo, peccare mortaliter in beneficiis habentibus curam animarum, si quis eligeret dignum prætermisso digniori, quod late probant communiter Doctores.

12. Dico igitur duos respectus interuenire in electione ad beneficium; alterum in ordine ad Ecclesiam, cui debetur dignus minister, ratione stipendij quod illi applicatur; Qui respectus pertinet ad commutativam iustitiam, cui satisficit conferendo beneficium digno, quamuis non seruetur debita fidelitas excludendo magis dignum. Alter autem respectus est ad merita illius, cui beneficium conferatur, qui pertinet ad distributivam iustitiam, cui non satisficit eligendo minus dignum. Et propterea ex

H h 3 duplici

Sup hoc in Res. præterita §. Secunda ad medium. à vers. Si vero, & in aliis eius not.

Docuit in Res. quæ hic est infra 104. & lege etiã aliam eius not. primæ ad textum.

LANTE
omnia
O. III. IV. V
E. III